

Kovács Győző: Klatsmányi Árpádra emlékezve

2007. július 1-jén elhunyt Klatsmányi Árpád gyémántdiplomás, okl. gépészmérnök, címzetes egyetemi tanár.

Széles látókörű, kitűnő B szakos gépészmérnök volt. Amikor kinevezték az EMG főkonstruktőrének, hamarosan meglátta, hogy nem az analóg, hanem a digitális méréstechnikáé a jövő, ezért a gyár profilját igyekezett a félvezetős, digitális mérőkészülékek felé fordítani. Ennek az egyik korai eredménye az EDS logikai elemcsalád volt, amiből az első – a Kis- és Nagykörutat vezérlő – profeszszionális zöldhullámrendszer megszületett. A gyár korai, igen jó bevételt hozó elektronikus terméke – ami a világpiacon is csak 1963-ban jelent meg – a HUNOR 131 és 158 elektronikus asztali számológép volt. Az utóbbi már terminálokkal működött. 1966-ban kezdték el az EMG 830-as nagyszámítógép tervezését, amikor a KGST elhatározta, hogy számítógépeket csak a Szovjetunió gyárthat. Így – némi csellel – az EMG a fejlesztést „ipari automatizálás” címszó alatt végezte. Az EMG „nagyszámítógépe” 1968-ban készült el, amikor még nem volt szó IBM-kompatibilitásról, a gép mégis nagyon korszerű elvek szerint épült, amiket – Klatsmányi irányításával – a tervezők találtak ki. A számítógép egycímű volt, és – talán elsőként a világon – minden önálló funkciójú egység egy belső BUS-rendszeren keresztül tartotta egymással a kapcsolatot. Klatsmányi nem csak jól felkészült konstruktőr volt, de gyakorlati szakember is, aki már a tervezés alatt gondolt arra, hogy a számítógépeket üzemben kell tartani, ezért a gépben a hibás modulokat egyszerűen ki lehetett cserélni. Egységes megszakítási és prioritási rendszert építettek bele, amiről később kiderült, hogy nagyon hasonlított az IBM az éppen akkor fejlesztett rendszeréhez. Az első EMG 830-as számítógépet az esztergomi Számítógéptechnika '68 konferencián mutatták be. 1968-ban indult a szocialista országok Egységes Számítógép Rendszert (ESZR) fejlesztő programja, a magyar kormány a rendszer legkisebb tagjának, az R10-nek a kifejlesztését és gyártását vállalta. A kormány francia licencvásárlás mellett döntött, a számítógép gyártójának pedig az EMG-t jelölték ki, de a gyárnak abba kellett hagynia saját számítógépének a gyártását. Az EMG felkészült az R10 fogadására, 1970-ben – francia alkatrészekből – megindult a kísérleti gyártás. Ekkor a Kohó- és Gépipari Minisztérium váratlanul úgy döntött, hogy nem az EMG, hanem a VIDEOTON gyár lesz felelős a gyártásért – ez már politikai döntés volt –; ettől kezdve az EMG megszűnt számítógépgyárként működni. A szakemberek többsége elment a gyárból, Klatsmányi Árpád is elhagyta számítógépes sikereinek színhelyét.

Megjelent az ELEKTRONet elektronikai informatikai szakfolyóirat XVI. évf. 6. számának (2007. október) 16. oldalán.